

Rigshospitalet har indrettet et lokale til patienter og pårørende fra Grønland, hvor de kan tale sammen og mødes i rolige omgivelser.

Ved **udsyngning**, der er en grønlandsk tradition inden selve begravelsen, er der efterfølgende kaffemik i Grønlandsstuen.

Ud over de to ansatte besøgs personer er seks grønlandske **patientvenner** tilknyttet Rigshospitalet. De er frivillige, og ordningen er arrangeret på initiativ fra Kræftens Bekæmpelse.

Frank Pedersen er født og opvokset i Danmark. Men efter han opdagede stilheden i Grønland, er det blevet hans hjem. I Danmark behandles han på lige vilkår med de øvrige grønlandske patienter.

Hjemve: En sømand fandt, hvad han søgte, da stilheden slog ham på isen i Grønland. En dag i den danske sommer sidder den selv samme mand på Det Grønlandske Patienthjem i Brønshøj. For selv om et gammelt sømandshjerte aldrig rustner, kan det trænge til en bypassoperation.

Besøgsvenner lindrer smerten

AF CHARLOTTE FROST ANDERSEN

Ved synet sætter hun sig halvvejs op i hospitalsengen. Hospitalsbusens åbning afslører et dybt ar på øverste del af hendes brystkasse. Et ar, hvis længde ville være synlig, hvis ikke det var for den store forbinding tværs over brystkassen. Huden omkring arret er næsten sort. Gudrun Helene Kilimes store kinder skydes opad, og de mørke øjne smiler af genkendelse.

»Hej,« siger de to kvinder næsten i munden på hinanden på grønlandsk. Og begge slår armene ud til et stort knus.

Syg og alene

Hendrine Lyngre er den ene af de to fuldtidsansatte besøgsvenner. Ansæt af Det Grønlandske Patienthjem til at erstatte den fraværende familie, mens de grønlandske patienter er indlagt eller tilknyttet Rigshospitalet.

Det Grønlandske Sundhedsvæsen betaler for, at en pårørende kan komme med til Danmark, hvis patienten er under 14 år, eller hvis tilstanden er særligt kritisk. Ellers skal de eller den pårørende selv betale. Men det er de færreste grønlandere, der selv har råd til at betale for at bo på hotel eller på Det Grønlandske Patienthjem gennem en længere periode.

Det betyder, at mange grønlandske patienter sendes alene til Danmark.

Når de vågner fra en operation, er der ingen kæreste, ægtefælle eller forældre for deres fodende.

Altmuligkvinder

»Vi er en slags familieaf-løser. Vi kommer og er glade og kedede af det samme med dem. Vi køber ind og går i banken for dem. Der er patienter, som kommer hertil med kun ét sæt tøj. Når de så er kommet til Danmark, finder de måske ud af, at de skal være her i måneder. Dem hjælper vi med at finde tøj,« fortæller Hendrine Lyngre.

De to besøgsvenner skiftes til at dække weekenderne og helligdagene, så der bliver kigget til patienterne hver dag.

»Da jeg lige var begyndt på jobbet, inviterede jeg ofte patienter med hjem. Jeg syntes, at det var så synd for dem, at de skulle være alene en hel weekend, så jeg plejede at sige: "Kom hjem til mig, så laver jeg middag". Men nu ved jeg, hvor hårdt det er at have med syge mennesker at gøre, så det gør jeg ikke længere,« understreger Hendrine Lyngre, der dog elsker sit job.

Sproget isolerer

På 15. sal, Hjertekirurgisk Afdeling, sidder de to kvinder over for hinanden. Gudrun Helene Kilimes halvvejs oppe i hospitalsengen. Hendrine Lyngre på gulvet foran hende med armene over kors på senggerammen. Deres grønlandske tale flyder stille i rummet. De taler om grå hår og dårlige hospitalsminder. Gudrun Helene Kilimes fryser om tæerne, og da Hendrine Lyngre mærker, at de er iskold, forsvinder hun for at finde et par sokker til hende. Der har ikke været nogen for at besøge hende, mens hun har været indlagt. Gudrun Helene Kilimes kan hverken tale eller forstå dansk.

De to kvinder ler, da Gudrun Helene Kilimes fortæller, hvordan sygeplejerskerne alligevel taler til hende – og hun til dem. Kun når én af besøgsvennerne eller tolkene kommer forbi, kan hun kommunikere ordentligt med sine medmennesker.

FETERSKRIFT

→ Frank Pedersens kone, Angluk Pedersen, kom ikke til Danmark. I stedet vågnede han alene op på Rigshospitalet efter den ca. otte timer lange operation, som gik godt.

Grønlænder fra top til tå

AF CHARLOTTE FROST ANDERSEN
FOTO: LARS KRABBE

»Jeg er fremmed her,« siger Frank Pedersen.

Hans hår er hvidt som skægget, og de gamle sømandsøjne er havblå. Farverne står i kontrast til lokalets øvrige besøgende, der alle har mørke øjne, sort hår og buskede øjenbryn.

Frank Pedersen er den eneste dansker i rygerummet på Det Grønlandske Patienthjem. Han sidder ganske stille for sig selv og ryger sin cigaret, mens han kigger ud på kastanjetræerne. Det er dem, der får ham til at føle sig fremmed.

Træerne. Og motorvejen. Og det vajende danske flag uden for patienthjemmet. Det er ikke hjemmets øvrige beboere. Tværtimod. For selv om man er født og opvokset i Danmark, kan man godt være grønlandere og blive behandlet som en sådan, når man er i Danmark. Frank Pedersen skal opereres. Han skal have en bypassoperation, og det er derfor, han er tilbage i Danmark.

Det Grønlandske Patienthjem er for alle henviste patienter med adresse i Grønland. Det betyder, at en vis procentdel af hjemmets beboere hvert år er danskere, der kommer til deres hjemland på lige vilkår med grønlanderne. De spiser den grønlandske mad, når den er der, og venter med hjemmets øvrige beboere på at blive helbredt og komme hjem. Til Grønland. Frank Pedersen er ingen undtagelse.

»Ja, de 30 dage er ikke slut endnu,« smiler han. Gævt. Så forklarer han, hvad der egentlig skete, da danskeren Frank Pedersen valgte at blive grønlandere.

»Tre uger efter at jeg var kommet derop, lånte jeg en snescooter af en af mine kollegaer og kørte ud på isen. Det var en stjerneklar aften uden en sky på den klare frosthimmel. Jeg var væk fra alt. Så stoppede jeg snescooteren for at tage en smøg, og der ramte den mig. Stilheden. Det var lige så den larmede. Som om stilheden blev trukket ned over hovedet på mig. Der

Da han fik mulighed for at få en 30 dages afløsningspost på en amerikansk radarbase, slog han til. Det var den 17. januar 1981. Da var Frank Pedersen 41 år gammel. Og da måneden var gået, og flyet fra Grønland landede i Danmark, var Frank Pedersen ikke med. Det var han heller ikke på det næste.

»Ja, de 30 dage er ikke slut endnu,« smiler han. Gævt. Så forklarer han, hvad der egentlig skete, da danskeren Frank Pedersen valgte at blive grønlandere.

»Tre uger efter at jeg var kommet derop, lånte jeg en snescooter af en af mine kollegaer og kørte ud på isen. Det var en stjerneklar aften uden en sky på den klare frosthimmel. Jeg var væk fra alt. Så stoppede jeg snescooteren for at tage en smøg, og der ramte den mig. Stilheden. Det var lige så den larmede. Som om stilheden blev trukket ned over hovedet på mig. Der

De grønlandske patienter

→ Hvert år kommer mellem 800 og 1.000 grønlandske patienter til Danmark. Syge og ofte alene sendes de hertil, for at blive behandlet for en sygdom, som det grønlandske sundhedsvæsen ikke kan behandle.

→ Under opholdet bor mange af dem på Det Grønlandske Patienthjem i Brønshøj. Her forsøger de at indrette sig, mens de venter på at blive så raske, at de atter kan komme til Grønland. Nogle venter i uger - andre i år. Næsten alle vender hjem. Nogle i en kiste af zink.

Da han fik mulighed for at få en 30 dages afløsningspost på en amerikansk radarbase, slog han til. Det var den 17. januar 1981. Da var Frank Pedersen 41 år gammel. Og da måneden var gået, og flyet fra Grønland landede i Danmark, var Frank Pedersen ikke med. Det var han heller ikke på det næste.

»Ja, de 30 dage er ikke slut endnu,« smiler han. Gævt. Så forklarer han, hvad der egentlig skete, da danskeren Frank Pedersen valgte at blive grønlandere.

»Tre uger efter at jeg var kommet derop, lånte jeg en snescooter af en af mine kollegaer og kørte ud på isen. Det var en stjerneklar aften uden en sky på den klare frosthimmel. Jeg var væk fra alt. Så stoppede jeg snescooteren for at tage en smøg, og der ramte den mig. Stilheden. Det var lige så den larmede. Som om stilheden blev trukket ned over hovedet på mig. Der

fandt jeg ud af, hvor stort det hele var, og hvor lille jeg selv var. Da besluttede jeg mig for, at jeg skulle være en af dem, der sagde én gang Grønland, altid Grønland. Se, jeg får gåsehud bare ved mindet!«

En udvalgt mand

Da Frank Pedersen først kom til Grønland, var det med en skare af byens beboere som tilskuere. De skulle se, hvem der ankom. Blandt disse var også Angluk. Frank Pedersens kommende kone.

»Hun havde vist allerede bestemt sig, da jeg kravlede ud af flyveren. Det er i hvert fald, hvad hendes veninder har fortalt, for hun vil ikke selv indrømme det,« fortæller Frank Pedersen og griner med en erobret mands stolthed.

Kort tid efter giftede de to sig, og sammen fik de fire børn. Somanen havde fundet, hvad han ledte efter.

Men i 1992 lukkede basen på Grønland, og Frank Pedersen stod uden job.

»Da havde min kone og

jeg lidt af et dilemma, for arbejde hang ikke på træerne i Grønland, heller ikke dengang. Og vi havde set alt for mange par, der havde forsøgt sig med at tage til Danmark og bo, hvorefter den ene ofte vendte alene tilbage til Grønland. Så det havde vi slet ikke lyst til at eksperimentere med. Derfor var der kun to muligheder,« beretter Frank.

»Enten skulle vi gå fra hinanden, mens vi stadig var glade for hinanden, eller også skulle jeg finde mig et job.«

Og Frank Pedersen fandt sig et job, men i den modsatte ende af landet på vestkysten i Nuuk Kommune. Her begyndte han som elværksbestyrer, men blev senere driftsleder af de kommunale værker. Da han nåede pensionsalderen, flyttede familien, der aldrig rigtig havde vænnet sig til det anderledes Vestgrønland, tilbage til øst i Tasilaq.

»Vi boede, dengang jeg først kom til Grønland, i Kulsuk, en lille bygd, men vi

Tre uger efter at jeg var kommet derop, lånte jeg en snescooter af en af mine kollegaer og kørte ud på isen. Det var en stjerneklar aften uden en sky på den klare frosthimmel. Jeg var væk fra alt. Så stoppede jeg snescooteren for at tage en smøg, og der ramte den mig. Stilheden.

syntes, at det var for brat en overgang fra storbyen Nuuk. Tasilaq havde flere faciliteter, og der har vi boet siden september 2004. Det samme gør alle vores børn og børnebørn.«

»Vi er ude med motorbåden både morgen og aften. Ja, også om natten for den sags skyld. Så pakker vi den, ligesom man pakker en campingvogn, og finder et sted, hvor der er dejligt at være. Så er vi på havet, så længe vi gider. Vi jager og fisker lidt undervejs, og om vinteren har vi en hundeslæde, og så går den derud af. Det er livet. Det er simpelt hen livet.«

»Hvis jeg dør i morgen« Der er stadig dage og timer til, at Frank skal opereres.

på sin operation: Han skal handle.

»Vi har én butik, der skal dække alle behov. Lige fra kaffe til møtrikker, så det er klart, at de ikke har alt.«

De store skibe, der skal indsejle hele herligheden af forråd, hjælpemidler, værktøj etc., kan ikke komme til Grønland i vinterhalvåret, hvor isen er for tyk. Derfor skal Frank Pedersen i byen og forbi bl.a. et byggekarked, mens han er i Danmark.

Og ellers skal han tælle dagene til, at han skal opereres. Han er egentlig ikke nervøs, selv om han dog har visse betænkeligheder.

»Det er tanken om, at de skal stoppe hjertet, jeg ikke kan lide. Alt det der med at de åbner hele brystkassen osv., det skal nok gå, for det er nogle yderst kompetente mennesker. Men det der med, at hjertet rent faktisk bliver stoppet. Det er sgu noget underligt noget,« siger han og ryster på hovedet.

»Derfor er mit valgsporg også, at hvis jeg dør i morgen, så dør jeg ikke nysgerrig. Der er ikke gået noget til spilde,« konstaterer Frank Pedersen og smiler.

Han sidder mellem fingrene og siger ingenting. Så kigger han igen ud på kastanjetræerne.

»Det eneste, jeg nogen sinde har savnet, er træerne. Sådan en rigtig nyudsprunget bogeskov. Men ellers nej,« siger han og fjerner blikket fra træerne.

»Jeg er fuldt integreret. Når jeg har hjemve, så er det efter en isklump deroppe.«

charlotte.frost@jp.dk

◇ Læs mere om de grønlandske patienter i morgen.

